

ADVOKATFIRMAN
MORSSING & NYCANDER

EST. 1880

Till
Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Klagande: HZ Logistics B.V.
Burgenmeester van Doornlaan 16
2678 Kb De Lier
Nederländerna

Ombud: Advokat Anders Höglund
Advokatfirman Morssing & Nycander AB
Box 3277
103 65 Stockholm

Motpart: Thomsen & Streutker Logistics B.V.
Printer 35 7741 Me Coervorden
Nederländerna

Ombud: Advokat Oscar Tiberg
Chouette Advokatbyrå AB
Box 3625
103 59 Stockholm

Saken: Ansvar för fraktförare enligt artikel 23:4 CMR

Överklagat avgörande: Hovrättens över Skåne och Blekinge, avd.1,
dom 2021-05-05 i mål T 1681-20

Såsom ombud för HZ Logistics B.V., "HZ", klaganden, får jag överklaga hovrättens dom med

Yrkande

1. att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom förpliktar Thomsen & Streutker Logistics B.V. (T&S) att till HZ betala EUR 135 325 jämte 5 % årlig ränta på beloppet från och med den 8 oktober 2018 till dess betalning sker,
2. att Högsta domstolen befriar HZ från att betala rättegångskostnader i såväl tingsrätten som hovrätten liksom ränta därå,
3. att Högsta domstolen tillerkänner HZ ersättning för sina rättegångskostnader i såväl tingsrätten som hovrätten
4. samt att Högsta domstolen tillerkänner HZ ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen med belopp som anges senare.

HZ överklagar inte särskilt hovrättens beslut om de rättegångskostnader som hovrätten tillerkänt Thomsen & Streutker i tingsrätten.

Grunder och omständigheter som åberopas i Högsta domstolen

HZ åberopar samma grunder och omständigheter i Högsta domstolen som i hovrätten gällande den av underrätterna benämnda, "Kostnadsersättningsgrunden".

HZ frånfaller i Högsta domstolen "Avtalsbrottsgrunden"

För att inte äventyra Högsta domstolens beslut i fråga om prövningstillstånd i målet frånfaller HZ nu i Högsta domstolen sin i underrätterna åberopade alternativa grund "Avtalsbrottsgrunden". Således åberopas i Högsta domstolen endast "Kostnadsersättningsgrunden", dvs HZ rätt till ersättning enligt CMR-konventionen artikel 23.4.

HZ åberopar inga nya omständigheter i Högsta domstolen. De omständigheter som åberopats till stöd för händelseförlopp m.m. och som varit av betydelse för båda de alternativa grunderna och således också för "Kostnadsersättningsgrunden", åberopas alltjämt.

Skäl för ändringsyrkandena

Några utgångspunkter för bedömning av "andra kostnader med anledning av befordringen"

I litteratur och praxis har det vid bedömningen av vilka "andra kostnader med anledning av befordringen" som ska anses ersättningsgilla enligt 23. 4, ansetts vara av betydelse huruvida kostnaden hade förelegat om transporten förlöpt som avsett, det "snävare synsättet", eller om även kostnad som uppkommit till följd av hur transporten faktiskt kommit att förlöpa med, t.ex. stöld av gods, eller annan oönskad effekt, ska vara ersättningsgill, det "vidare synsättet".

Såsom tingsrätten och hovrätten noterat har domstolar i en handfull konventionsstater, utav totalt 58 stycken, kommit till lite olika resultat. (Hur utfallet blivit eller kan bli i det övriga drygt 50 staterna är oklart). En orsak till att domstolar kommit till olika resultat torde vara att bedömningen av kostnaden ifråga bestämts av den egna nationella rättens adekvanslära.

En naturlig utgångspunkt för bedömningen är emellertid den subjektiva lagtolkning, eller konventionstolkning, som faktiskt står till buds genom Roland Loewe¹ och hans Commentary on the Convention of 19 May 1956 on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR) i European Transport Law, VOL XI, 3-4 1976. Han anför där följande beträffande artikel 23.4, på sid. 376, stycket 193: *"The charges incurred in respect of carriage also include the costs occasioned by an accident (reloading, valuation etc.), provided that they have been incurred reasonably"*.

Detta besked talar otvetydigt för att avsikten vid utformningen av artikel 23. 4 var att avgörande skulle vara hur den aktuella transporten kommit att förlöpa innebärande att adekvata kostnader med anledning av t.ex. stöld under transporten ska ersättas. Det talar givetvis för att det som kommit att benämnas det "vidare synsättet" är det som bör och ska tillämpas.

Tillämpningen av svenska domstolar

Bedömningen av vilka "andra kostnader med anledning av befordringen" som ska vara ersättningsgilla enligt Artikel 23.4 i CMR-konventionen och Lag 1969:92 har varit föremål för Helsingborgs tingsrätts och Hovrättens över Skåne och Blekinge bedömning i hovrättens mål T 3319-14 med dom i hovrätten den 18 december 2015. Domen är refererad i ND 2015, s. 47.

¹ I Lov om fraktavtaler ved international vejtransport (CMR)fjärde upplagan 2017, sid 42 skriver Ulla Fabricius. "Endvidere har professor Dr. LOEWE, der var referent for den arbejdsgruppe, der udarbejdet konventionen, efter anmodning fra ECE på grundlag af sine notater utarbejdet en kommentar til konventionen. Denne kommentar blev udgivet i 1974 under betegnelsen Dok. ECE/TRANS/14 og er tillige offentliggjort i ETL 1976, s 503 ff."

I det målet anslöt sig såväl Helsingborgs tingsrätt som hovrätten till det "vidare synsättet". Besiktningskostnader som uppkommit till följd av att det transporterade godset hade skadats under transporten skulle enligt domstolarna ersättas enligt nämnda artikel. Tingsrätten anförde *att kostnaden varit förutsebar och rimlig följd av det sätt på vilket transporten har utförts* och att den därmed var ersättningsgill enligt artikel 23.4.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anförde i det målet i sin dom: *"När det gäller frågan om Freja (transportören) ska utge ersättning för besiktningskostnaden delar hovrätten tingsrättens bedömning att denna får anses utgöra en kostnad med anledning av befordringen och att den därför är ersättningsgill enligt Artikel 23.4 CMR."*

I nu aktuellt mål gjorde Malmö tingsrätt samma bedömning i fråga om den punktskatt, tobaksskatt, saken gäller. Tingsrätten anförde på sid 23, andra stycket: *"Såväl tingsrätten som hovrätten (i det nyss nämnda målet T 3319-14) verkar ha anslutit sig till det vidare synsättet – dvs. att inte endast kostnader med anledning av transporten utan även kostnader med anledning av skadan² kan vara ersättningsgilla enligt Artikel 23.4 CMR. Tingsrätten gör ingen annan bedömning i det nu aktuella målet utan instämmer i att begreppet "andra kostnader med anledning av befordringen" får anses omfatta sådana kostnader som uppkommit med anledning av transportens faktiska förlopp och därunder inträffad skada³.*

Tingsrätten fann också att punktskatten ifråga var en följd av stölden.

Men så ansåg tingsrätten att punktskatten inte var en normal och tillräckligt förutsebar följd av stölden *"sett ur T&S (svarandens) perspektiv"*. Här förde Malmö tingsrätt således högst överraskande in ett slags subjektiv bedömning, vilket inte är korrekt och som inte heller torde ha förespråkats av någon enda domstol tidigare.

Hovrättens bedömning i detta mål

Hovrätten över Skåne och Blekinge har så i detta mål intagit en direkt motsatt uppfattning till den som enligt samma hovrätt fick bli avgörande i 2015 års mål. Nu ska enligt hovrätten det "vidare synsättet" inte längre gälla. Nu ska tvärtom den "snävare" bedömningen gälla. Inga kostnader uppkomna till följd av att transporten inte förlöpt på avsett sätt ska längre ersättas, stick i stäv med den uppfattning, avsikt, som Roland Loewe redogjort för enligt ovan.

² Understruket här

³ Understruket här

Det finns i litteraturen i anslutning till den nu gällande frågan påpekanden om att avsändare, varuägare, till undvikande av att kilobegränsningsregeln i artikel 23 blir alltför ogynnsam för varuägaren, kan begära högre värde på godset enligt artikel 26. Detta ska då noteras i fraktsedeln. I annat fall gäller inte det högre värdet.

Hovrätten har tagit fasta på denna artikel 26 som ett slags "stödargument" för sin nu ändrade ståndpunkt.

Mot hovrättens resonemang ifråga om särskilt leveransintresse invänder HZ i nu aktuellt fall att det för det första inte är fråga om varuägares ersättningsanspråk mot fraktförare där varuägarfen, *avsändaren*, i fraktsedel skulle ha kunnat begära förhöjt leveransintresse med tillämpning av artikel 26. I nu aktuell sak är det fråga om ersättningsanspråk fraktförare emellan där HZ varken varit i faktisk eller rättslig position att alls kunna ange ett förhöjt värde på sändningen. För det andra var det så att cigaretterna de facto inte hade ett värde motsvarande fakturavärde med tillägg för punktskatt. Det var först genom stölden som punktskatten uppkom. Det är då inte fråga om sådant värde som avses med särskilt leveransintresse. Artikel 26 bör därför inte påverka bedömningen av "annan kostnad med anledning av befordringen" när fråga är om av punktskatt, i vart fall inte när fråga är om krav fraktförare emellan som inte på något sätt kunnat "tillämpa" artikel 26.

Strängt taget skulle artikel 26 med hovrättens resonemang innebära att inga som helst "andra kostnader med anledning av befordringen" enligt artikel 23.4 skulle vara ersättningsgilla. De skulle ju alla kunna täckas upp med förhöjt leveransintresse enligt artikel 26.

Hovrätten har således tagit direkt avstånd ifrån sin egen bedömning i ovan nämnt mål från 2015 och därmed också ifrån Helsingborgs tingsrätts bedömning liksom Malmö tingsrätts bedömning innebärande att denna inte ska göras utifrån den aktuella transportens faktiska förlopp. Hovrätten anser det engelska avgörandet *James Buchanan v. Babco Forwarding* vara förlegat och diskvalificerar helt sonika Danmarks Højesteret och efterföljande praxis i Danmark.

Hovrättens "snäva" bedömning är felaktig. Hovrättens tidigare gjorda "vidare" bedömning är den rätta.

Högsta domstolen bör ansluta sig till Roland Loewes ovan angivna besked om konventionsförfattarnas avsikt och till det danska avgörandet i Højesteret, UfR 1987 s. 481 med därpå följande utvecklingen i danska praxis. Nordisk rättstradition med många gemensamma centrala lagar på civilrättens område och även gemensam sjölag, talar starkt för att svenska domstolar bör hålla kvar vid det skandinaviska synsättet och inte nu plötsligt följa vad några enstaka andra staters domstolar må ha "tyckt".

Högsta domstolen bör inte, såsom hovrätten, nu anamma det engelska underrättsavgörandet *Sandeman Coprimar S. A. v. Transitos y Transportes Integral S. L.*, från år 2003. Det gjorde inte heller hovrätten i sin dom från 2015. Denna engelska underrättsdom torde också bygga på adekvansläran inom common law. I England, eller Storbritannien, görs bedömningen av "other charges" i artikel 23.4, enligt nationell rätt⁴.

Inte ens Malcolm Clarke har ansett att *Sandeman Coprimar S. A. v. Transitos y Transportes Integral S. L.* från år 2003 har någon betydelse för engelsk, brittisk, praxis när det gäller tillämpningen av artikel 23.4. Hade så varit fallet hade Clarke i 2014 års upplaga av sitt verk gjort uttalande till stöd för den uppfattning som hovrätten nu, 18 år senare, kommit till⁵. För engelsk rätts del torde den bedömning som gjordes av House of Lords 1978 i *James Buchanan & Co v. Babco Forwarding & Shipping* alltjämt gälla. Ingen domstol i vare sig Sverige eller Danmark eller i annat skandinaviskt land har såsom hovrätten i detta mål tagit fasta på *Sandeman Coprimar S. A. v. Transitos y Transportes Integral S. L.*, från år 2003. Det må också påpekas att det fallet inte heller gällde punktskatt enligt EU direktiv, såsom nu, i detta mål, är fallet.

Högsta domstolen bör således ändra hovrättens dom.

Skäl för prövningstillstånd

Vilka "andra kostnader med anledning av befordringen" som är ersättningsgilla enligt artikel 23.4 i CMR-konventionen har varit en ofta återkommande fråga i praktiken varje gång alkohol eller tobak stulits och alkoholskatt eller tobaksskatt uppkommit till följd av att godset ifråga stulits under transport. Före det nu aktuella målet har det funnits endast ett överrättsavgörande i Sverige.

Tre domstolar, Helsingborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge, har bedömt vad som ska anses utgöra ersättningsgill annan kostnad med anledning av befordran enligt nämnda artikel. I 2015 års mål gjorde Helsingborgs tingsrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge som sagt samma bedömning. Hovrätten godtog då tingsrättens skäl. I det nu aktuella målet anslöt sig även Malmö tingsrätt till det "vidare synsättet" men kom ändå att ogilla ta-

⁴ Det kan noteras att Clarke inte ens nämner *Sandeman Coprimar S. A. v. Transitos y Transportes Integral S. L.*, från år 2003 när han kommenterar artikel 23.4. Däremot nämner han det rättsfallet under 229 b, gällande något helt annat, nämligen "Sub-bailment".

⁵ Det kan noteras att Clarke inte ens nämner *Sandeman Coprimar S. A. v. Transitos y Transportes Integral S. L.*, från år 2003 när han kommenterar artikel 23.4. Däremot nämner han det rättsfallet under 229 b, gällande något helt annat, nämligen "Sub-bailment".

lan på grund av ett hittills okänt resonemang av innebörd att, såsom det får förstås, den holländske underfraktföraren inte kunde anses känna till att punktskatt gällande cigaretter skulle kunna vara ersättningsgill i Sverige liksom i hela EU. Malmö tingsrätt tog för övrigt även ett vilset stickspår in i CIM.

Hovrätten tog nu, som sagt, i detta mål avstånd från sin drygt fem år gamla dom med den motsatta bedömningen och antog således den "snävare" tolkningen av CMR 23.4.

Högsta domstolen behöver klara ut vilket synsätt som ska gälla. Det "vidare synsättet" som hovrätten fastställde år 2015, eller det "snävare synsättet" som hovrätten nu angett. Och om Högsta domstolen anser att det vidare synsättet ska gälla är det även av vikt för rättstillämpningen att Högsta domstolen anger om Malmö tingsrätts resonemang om vad viss fraktförare i det enskilda fallet, rent subjektivt, "trott" om förhållandena, ska beaktas eller om förutsebarheten istället ska bedömas på objektiva grunder.

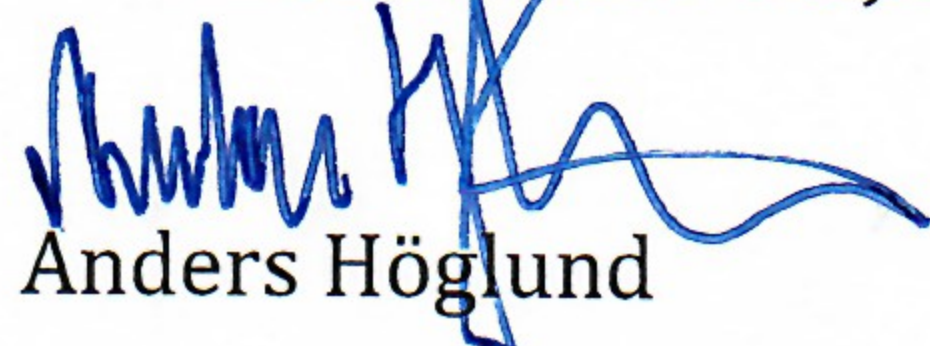
Det är således av vikt för rättstillämpningen i Sverige att Högsta domstolen prövar målet.

Bevisning

HZ, som frånfallit "Avtalsbrottsgrunden", frånfaller sin i tingsrätten och hovrätten åberopade muntliga bevisning.

Den skriftliga bevisning som åberopats i hovrätten gällande "Kostnadsersättningsgrunden" åberopas också i Högsta domstolen.

Stockholm den 31 maj 2021

Anders Höglund